

Nr 12.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till anordnande för kommunikationsverkens räkning av arbeten för bekämpande av arbetslösheten; given Stockholms slott den 7 januari 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Anders Örne.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Örne:

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under avdelningen Utgifter för kapitalökning föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde komma att avlåtas, för sådana arbeten för telegrafverkets, statens järnvägars och statens vattenfallsverks räkning, vilka kunde påkallas för bekämpande av arbetslösheten, på tilläggsstat för år 1922 beräkna ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Jag ber nu att få till närmare behandling upptaga denna fråga.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (proposition nr 158) anvisade 1921 års riksdag, under titel »Utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet», på tilläggsstat för år 1921 ett reservationsanslag av 9,000,000 kronor, att utgå av lånemedel och att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande användas för sådana arbeten vid telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, vilka kunde påkallas för bekämpande av arbetslösheten. Hur detta anslag disponerats framgår av följande tablå:

Redogörelse för användningen av 1921 års arbetslöshetsanslag.

Kungl. Maj:ts beslut den	Arbeten eller dylikt.	Ur kommunikationsverkens arbetslöshetsanslag anvisat belopp.		
		För varje arbete. Kronor.	Summa anvisat genom varje beslut. Kronor.	Summa anvisat för varje verk. Kronor.
	Telegrafverket.			
26/8 1921	Tillverkning av växelbord och apparater vid verkstaden i Nynäshamn	2,000,000	2,000,000	2,000,000
	Statens järnvägar.			
26/8 1921 ¹	Ombyggnad av rangerbangården vid Sävenäs	374,000		
	Till- och ombyggnad av stationshuset vid Katrineholm	75,000		
	Utvidgning av spårsystemet vid Östertälje	57,000		
	» » » » Lagmansholm	5,400		
	Anordnande av huvudavloppsledning i Malmö	37,100		
	Fyllning för bangårdsutvidgning i Malmö	225,000		
	Ombyggnad av bangården vid Storvik (utöver av 1920 års riksdag anvisade 200,000 kronor)	179,000		
	Utvidgning av spårsystemet samt anordnande av gångtunnel vid Huddinge	156,000		
	Linjeomläggning vid Kalkällan å linjen Luleå—Notviken	75,000		
	Terrasseringsarbeten för utvidgning av spårsystemet vid Väring. Planeringsarbeten vid Angelholm	8,500		
	Arbeten å statsbanan Hällnäs—Stensele	8,000		
26/8 1921	Arbeten å statsbanan Forsmo—Hoting	1,000,000	2,200,000	
2/12 1921	Fullbordande av spårutvidgningen vid Väring	1,000,000	1,000,000	
	Utvidgning av spårsystemet vid Ottebol	17,000		
	» » » » Floby	75,000		
	» » » » Frillesås	18,000		
	» » » » Brännarp	23,000		
	» » » » Mobodarne	26,000		
	» » » » Mobodarne	38,000		
	Utfyllning för ett tredje tågspår vid Fåglavik	38,000		
	Utvidgning av spårsystemet samt sänkning av norra huvudspåret vid Stenkullen	52,000		
	Jordschaktning vid Grevie	53,000		
	Växel- och signalsäkerhetsanläggningar	9,000		
	Anordnande av avloppsledning vid Ulriksdal	175,000		
	Höjning av utdragsspåren vid Falköping—Ranten	64,000		
	Arbeten å sträckan Östansjö—Laxå av dubbelspårsbyggnaden Örebro—Hallsberg—Laxå	35,000		
	Arbeten å inlandsbanan, å bl. a. sträckan närmast norr om Storuman (förutom 150,000 kronor ur allmänna arbetslöshetsanslaget)	200,000	990,000	
22/12 1921	Diverse angivna arbeten, såsom terrasserings- å bangårdar, anordnande av skenfria vägkorsningar och av plattformstak m. m.	200,000	990,000	
		800,000	800,000	4,990,000
	Transport	—	—	6,990,000

¹ Kungl. Maj:t bemyndigade järnvägsstyrelsen att av utav styrelsen angivna arbeten tillsvidare utföra arbeten, svarande mot en sammanlagd kostnad av 2,200,000 kronor, och har styrelsen sedermera disponerat nämnda belopp för de under detta Kungl. Maj:ts beslut upptagna arbetena.

Kungl. Maj:ts beslut den	Arbeten eller dylikt.	Samtidigt anvisat ur allmänna arbetslöshetsanslaget	Ur kommunikationsverkens arbetslöshetsanslag anvisat belopp.		
			För varje arbete. Kronor.	Summa anvisat genom varje beslut. Kronor.	Summa anvisat för varje verk. Kronor.
	Transport	—	—	—	6,990,000
	Statens vattenfallsverk.				
5/s 1921	Beställning vid svensk verkstad av en avstängningsponton och fyra tak till portnischer, allt för den nya slussen vid Södertälje	37,000	74,000		
	Flyttning av högspänningsledningarna i Porjus till utkanten av samhället	63,000	100,000		
	Utsprängning av påbörjade sänkschakt till avloppstunneln från den blivande kraftstationen vid Harsprånget . . .	90,000	150,000		
	Tre bostadshus i Södertälje, varav två om tillhoppa 20 eldstäder och ett om 20 eldstäder	36,000	156,000		
	Uppmuddring av Södertälje kanal i dess sträckning genom Linasund	100,000	300,000	780,000	
18/11 1921	Utgrävning av 75,000 kbm. jord på västra sidan av Södertälje kanal	—	150,000		
	Utgrävning av 95,000 kbm. jord på Södertälje kanals östra sida mellan nya slussen och gatubron	95,000	190,000		
	Utgrävning av 47,000 kbm. jord på Södertälje kanals östra sida mellan gatubron och Mälaren	47,000	94,000		
	Uppförande av slusskontor vid Södertälje kanal	15,000	30,000		
	Iordningställande av slänter vid Södertälje kanal	40,000	80,000		
	Vissa muddringsarbeten vid Södertälje kanal	55,000	166,000		
	Beställning vid svensk verkstad av järnkonstruktion till bro vid den nya slussen vid Södertälje	50,000	100,000	810,000	1,590,000
	Summa	—	—	—	8,580,000

Av tabblån framgår, att av anslaget disponerats för telegrafverket 2,000,000 kronor, för statens järnvägar 4,990,000 kronor och för statens vattenfallsverk 1,590,000 kronor eller tillhoppa 8,580,000 kronor. Å anslaget finnes alltså en reservation av 420,000 kronor att disponeras för ändamålet under innevarande år.

Beträffande de i tabblån omförmälda dispositionerna av kommunikationsverkens arbetslöshetsanslag torde få lämnas följande kompletterande upplysningar.

Med det för arbeten vid telegrafverket anvisade beloppet, 2,000,000 kronor, avsågs att bereda sysselsättning åt den befintliga arbetsstyrkan vid verkstaden i Nynäshamn samt sålunda förhindra ytterligare avskedanden därstädes. Enligt vad telegrafstyrelsen sedermera i skrivelse

den 2 december 1921 anmält, har verkstaden till följd av det pågående arbetet med sammanslagning av de både telefonnäten i Stockholm erhållit så stora beställningar, att ovannämnda belopp icke skulle behöva tagas i anspråk för sitt ändamål förrän under loppet av år 1922.

Till nödhjälpsarbeten vid statens järnvägar hava anvisats medel för att förhindra arbetslöshet hos vid nämnda järnvägar anställd eller tidigare anställd men icke vidare behövlig personal. I sina beslut har Kungl. Maj:t föreskrivit, att det skulle åligga järnvägsstyrelsen att efter samråd med statens arbetslöshetskommission tillse, att arbetena igångsattes i den ordning, de vore mest av behovet påkallade för bekämpande av arbetslösheten samt tillika bleve av största nytta för statens järnvägar. Därjämte har Kungl. Maj:t föreskrivit beträffande arbetena å dubbelspårsbyggnaden Örebro—Hallsberg—Laxå samt inlandsbanan, att arbetsmöjligheterna skulle så långt ske kunde i första hand utnyttjas å redan under byggnad varande delar av dessa anläggningar samt att arbetena å den närmast norr om Storuman belägna delen av inlandsbanan samt dubbelspårsbyggnaden å sträckan Östansjö—Laxå finge bedrivas endast under vintern 1921—1922 och med iakttagande, att endast sådana arbeten komme till utförande, som kunde bliva bestående även för det fall att anläggningarnas färdigställande skulle uppskjutas under längre tid.

De nödhjälpsarbeten vid statens vattenfallsverk, för vilkas utförande medel anvisats från omförmälda anslag, hava endast i mindre utsträckning varit påkallade för att bibehålla hos verket anställd personal. Huvudsakligen har därmed avsetts att bereda arbete åt andra arbetslösa å respektive orter, särskilt i Södertälje.

I förenämnda proposition nr 158 förutsattes, att i de fall, där i propositionen avsedda arbeten i avsevärd grad kunde betraktas såsom nödhjälpsarbeten, det borde för varje särskilt fall avgöras, huruvida, liksom vid övriga sådana arbeten i regel plägade ske, lägre arbetslöner än de i allmänhet vid verkens byggnader gällande syntes böra tillämpas och huruvida i sådant fall arbetena borde anordnas genom arbetslöshetskommissionens förmedling. I enlighet härmed har Kungl. Maj:t vid anvisande av medel till nödhjälpsarbeten vid statens järnvägar och vattenfallsverk anbefallt vederbörande verksstyrelse att taga under övervägande, huruvida vid arbetenas utförande, med hänsyn till desammas natur av nödhjälpsarbeten, lägre arbetslöner än de i allmänhet vid verkets byggnader gällande borde tillämpas ävensom i vad mån ifrågavarande arbeten lämpligen borde anordnas genom arbetslöshetskommissionens förmedling.

Beträffande behovet av ytterligare medel för ifrågavarande ändamål under år 1922 tillåter jag mig att hänvisa till vad chefen för socialdepartementet därom tidigare denna dag anfört vid föredragning av frågan angående anslag för bekämpande av arbetslösheten. Det erforderliga medelsbehovet beräknas, på sätt av nämnda yttrande framgår, uppgå till omkring 12,000,000 kronor, varvid förutsatts, att detta belopp även skulle vara tillräckligt för de första månaderna 1923.

Behovet av ytterligare medel.

Vid övertagande av möjligheterna att bereda medel för omförmälda ändamål har fråga uppstått, huruvida icke därtill skulle kunna anlitas besparingar å av riksdagen anvisade anslag till bostadsbyggande vid kommunikationsverken.

Beträffande sistnämnda fråga må då först erinras, att 1920 års riksdag (skrivelse nr 468) till uppförande av bostadshus för tjänstemän vid postverket, telegrafverket samt statens järnvägar och vattenfallsverk under titel »Utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet» anvisade, att utgå av lånemedel, dels å riksstaten för år 1921 ett reservationsanslag av 10,000,000 kronor, dels ock å tilläggsstaten för år 1920 ett reservationsanslag av 7,500,000 kronor.

Av riksdagen anvisade anslag till bostadsbyggande vid kommunikationsverken.

I enlighet med av riksdagen gjorda uttalanden lämnades i proposition nr 53 till 1921 års riksdag en redogörelse för användningen av det belopp av 3,609,000 kronor, som dittills disponerats av 1920 års anslag, samt framlades förslag angående fördelningen av såväl 1921 års anslag som av odisponerade delar av 1920 års anslag i huvudsaklig överensstämmelse med av verken upprättade planer. Dessa planer inneburo en ändring i de riksdagen tidigare förelagda grunder för anslagens användning såtillvida, som i planerna ingingo ett rätt betydande antal lägenheter av annan storlek än två rum och kök, nämligen dels lägenheter med större än det nämnda rumsantalet, dels ock enkelrum. Vidare ifrågasattes, att medel, som enligt de framlagda planerna skulle användas till uppförande av bostadslägenheter, i stället skulle undantagsvis kunna få utlämnas såsom bostadslån till verkens tjänstemän.

Enligt skrivelse den 13 maj 1921, nr 194, bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att beträffande ännu odisponerade delar av förenämnda reservationsanslag om tillhoppa 17,500,000 kronor besluta om dessa medels fördelning mellan verken och närmare användning i enlighet med i förberörda proposition nr 53 angivna grunder.

I sin skrivelse framhöll riksdagen, bland annat, hurusom den allmänna depressionen och den därav föranledda starka nedgången i driften vid de affärsdrivande verken torde hava medfört ett betydligt minskat behov av personal och lokaler på vissa platser, varigenom också en

del av de under högkonjunkturen föreliggande stora svårigheterna att tillgodose åtskilliga föreliggande lokalbehov av sig själva torde hava bortfallit. Det förändrade läge, som sålunda inträffat sedan tidpunkten för anslagens beviljande och i viss mån också efter den tid, då de särskilda planerna rörande medlens användning uppgjordes inom de olika affärsdrivande verken, syntes enligt riksdagens mening i vissa fall föranleda tvekan, huruvida det lokala bostadsbehov, som ännu föreläge, vore av sådan art, att för dess tillgodoseende borde anlitas ifrågavarande med hänsyn till högkonjunkturens abnorma förhållanden tillkomna anslag. Det syntes riksdagen böra tagas under övervägande, huruvida icke i vissa fall med uppförandet av tidigare planerade bostadsbyggen borde åtminstone tillsvidare anstå. Icke minst med hänsyn till de föreliggande svårigheterna att för närvarande åstadkomma tillfredsställande inkomstresultat vid de affärsdrivande verk, varom här vore fråga, ansåge riksdagen det vara en angelägenhet av stor betydelse att även på detta område söka undvika kapitalutgifter, som ytterligare skulle förminska verkens möjligheter att lämna nöjaktig avkastning.

Efter att vidare hava framhållit vissa synpunkter, som borde beaktas vid den förnyade omprövning rörande det alltjämt kvarstående behovet av nybyggnader, som enligt riksdagens mening borde företagas, uttalade riksdagen slutligen sin förväntan, att vid 1922 års riksdag måtte framläggas dels en redogörelse för den del av ifrågavarande anslag, som då disponerats, dels ock, i den mån medlen icke redan kommit till användning, fullständiga planer för medlens fortsatta disposition.

Sedan med anledning av vad i riksdagens skrivelse uttalats styrelserna för vederbörande verk efter förnyad omprövning avgivit förslag till i flera hänseenden reducerade planer för ifrågavarande bostadsbyggande, har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut disponerat vissa delar av anslagen ifråga.

Huru mycket av anslagen sammanlagt disponerats framgår av den å sid. 8 och 9 intagna tablån. Densamma utvisar, att Kungl. Maj:t från ifrågavarande anslag för bostadsbyggande disponerat för postverket 2,763,500 kronor, för telegrafverket 1,719,500 kronor, för statens järnvägar 4,591,000 kronor och för statens vattenfallsverk 957,000 kronor eller tillhopa 10,031,000 kronor. Härav hava tillhopa 1,500,000 kronor ställts till vederbörande verksstyrelser förfogande för utlämnande av bostadslån åt personal vid verken. För utlämnande av dessa bostadslån har Kungl. Maj:t stadgat vissa huvudgrunder, beträffande vilkas närmare innehåll hänvisas till beslutet i ärendet av den 9 december 1921.

Av bostadsanslagen skulle alltså återstå odisponerade tillhopa 7,469,000 kronor.

Emellertid har generalpoststyrelsen i skrivelser den 22 november och den 23 december 1921 hemställt, bland annat, att för bostadshus i Malmö och Göteborg måtte från bostadsanslagen anvisas omkring 500,000 kronor till bostadshuset i Malmö och omkring 320,000 kronor till bostadshuset i Göteborg. Enligt styrelsens förslag skulle bostadshuset i Malmö innehålla 4 lägenheter om tre rum, jungfrukammare och kök, 6 lägenheter om tre rum och kök, 18 lägenheter om två rum och kök, 1 lägenhet om ett rum och kök samt 13 enkelrum med kokvrå eller tillhopa 113 eldstäder. Kostnaderna för bostadshuset beräknas till omkring 442,880 kronor, vartill kommer kostnaden för inköp av tomt högst 54,200 kronor. Bostadshuset i Göteborg skulle innehålla 8 lägenheter om tre rum och kök, 7 lägenheter om två rum och kök samt 1 enkelrum med kokvrå eller tillhopa 54 eldstäder. Kostnaderna för bostadshuset beräknas till omkring 297,000 kronor, varav omkring 66,000 kronor belöpa å lägenheter, avsedda för telegrafverket. Härtill kommer ett belopp av högst 22,300 kronor för inköp av tomt.

Med hänsyn till det trängande behov av ytterligare bostadslägenheter för verkens personal, som, enligt vad av generalpoststyrelsens skrivelse närmare framgår, förefinnes vidkommande Malmö och Göteborg, vill jag förorda, att medel från de ifrågavarande bostadsanslagen anvisas även till förenämnda två bostadsbyggen, vilka också ingingo i de 1921 års riksdag förelagda planerna för bostadsbyggande vid postverket och telegrafverket. Emellertid torde, med hänsyn till de av nästlidet års riksdag gjorda uttalandena, frågan om utförande av berörda bostadsbyggen böra underställas riksdagens prövning.

Om hänsyn tages till förevarande två bostadsbyggen, skulle av bostadsanslagen ifråga återstå odisponerade omkring 6,650,000 kronor. Härtill komma de besparingar, som på grund av de fallande byggnadskostnaderna i några fall måhända kunna uppkomma å redan disponerade delar av anslagen.

Den minskning i behovet av bostäder för kommunikationsverkens personal, som redan av 1921 års riksdag konstaterades, har av skäl, som i 1921 års riksdagsskrivelse nr 194 anförts, sedermera ytterligare fortgått. Från de olika verken har också framhållits, att det lokala bostadsbehov, som nu förefunnes — med ovan angivet undantag för städerna Göteborg och Malmö — vore sådant, att detsamma icke längre syntes böra tillgodoses genom ett extraordinärt bostadsbyggande. Ämbetsverken hava därför tillkännagivit sin avsikt att icke vidare begära medel från ifrågavarande bostadsanslag, vartill givetvis också bidragit styrelsernas förut framhållna betänkligheter med anledning av omöjligheten eller svårigheten att förränta de för bostadsbyggande använda medlen. Det synes mig därför vara att förorda, att ett extraordinärt bostadsbyggande

Användning av odisponerade delar av bostadsanslagen till arbeten vid kommunikationsverken för bekämpande av arbetslösheten.

Kungl. Maj:ts beslut den	Ort för bostadsbyggnad etc.	Antal lägenheter							Sammanlagda antalet eldstäder	Kostnad, högst			Summa anvisat genom varje beslut Kronor.	Summa anvisat för varje verk Kronor.
		6 rum och kök	5 rum och kök	4 rum och kök	3 rum och kök	2 rum och kök	1 rum och kök	Enkelrum		För tomt Kronor.	För bostadshus Kronor.	Summa Kronor.		
Postverket.														
12/9 1921.	Stockholm (kv. Hugin)	—	—	4	5	9	—	—	67	53,000	432,000	485,000		
	Sundsvall (gemensamt med telegrafverket; se nedan!)	—	—	1	8	6	—	—	55	15,910	298,000	313,910		
	Charlottenberg	—	—	1	4	2	—	4	31	6,000	166,000	172,000		
	Lycksele (gemensamt med telegrafverket; se nedan!)	—	—	1	1	1	—	3	15	10,000	83,000	93,000		
	Falun	—	—	1	1	8	—	1	34	8,120 ³⁵	184,000	192,120 ³⁵		
	Anskaffande av tomter och uppförande därå på försök av bostadshus av standardtyp på ett fåtal platser	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100,000	1,356,000	
26/9 1921.	Vilhelmina	—	—	1	1	2	—	4	19	2,500	105,000	107,500	107,500	
28/10 1921.	Gävle	—	—	—	5	6	1	—	40	—	260,000	260,000	260,000	
28/10 1921.	Stockholm (kv. Vågskivan)	—	—	—	—	18	12	6	84	70,000	470,000	540,000	540,000	
9/12 1921.	Bostadslån till tjänstemän vid postverket	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500,000	2,763,500
Telegrafverket.														
12/9 1921.	Stockholm (kv. Hugin)	—	—	—	11	1	—	1	48	35,000	310,000	345,000		
	Norrköping	2	2	3	—	—	—	—	41	—	270,000	270,000		
	Mörby	—	—	—	—	1	—	—	3	—	14,100	14,100		
	Vallentuna	—	—	—	1	—	—	—	4	2,000	13,200	15,200		
	Älvsjö	—	—	—	—	2	—	2	10	8,100	36,500	44,600		
	Spånga (Solhems villastad)	—	—	—	—	3	—	—	9	6,200	33,200	39,400		
	Söndbyberg	—	—	—	—	2	—	2	10	10,000	37,700	47,700		
	Gudhem	—	—	—	1	2	1	—	12	—	75,000	75,000		
	Lyrestad	—	—	—	1	2	1	—	12	—	75,000	75,000		
	Alingsås	—	—	—	1	2	1	—	12	—	80,000	80,000	1,006,000	
12/9 1921.	Sundsvall (gemensamt med postverket; se ovan!)	—	—	1	—	—	—	—	5	—	27,500	27,500		
	Lycksele (gemensamt med postverket; se ovan!)	—	—	—	—	1	—	1	4	—	22,000	22,000	49,500	
28/10 1921.	Gävle	2	2	1	2	5	1	—	56	—	364,000	364,000	364,000	
9/12 1921.	Bostadslån till tjänstemän vid telegrafverket	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300,000	1,719,500
Statens järnvägar.														
3/12 1920.	Stockholm (vid Värtan)	—	—	—	—	16	—	—	48	—	432,000	432,000		
	Södertälje	—	—	—	—	6	—	—	18	—	28,000	28,000		
	Järna	—	—	—	—	4	—	—	12	—	72,000	72,000		
	Katrineholm	—	—	—	—	12	—	—	36	—	218,000	218,000		

¹⁾ Summan utgör 1,356,030 kronor 35 öre, men har Kungl. Maj:t anvisat 1,356,000 kronor.

²⁾ Oberäknat vissa till järnvägsstyrelsens förfogande i övrigt stående medel.

Kungl. Maj:ts beslut den	Ort för bostadsbyggnad etc.	Antal lägenheter						Sammanlagda antalet eldstäder	Kostnad, högst			Summa anvisat genom varje beslut Kronor.	Summa anvisat för varje verk Kronor.	
		6 rum och kök	5 rum och kök	4 rum och kök	3 rum och kök	2 rum och kök	1 rum och kök		Enkelrum	För tomt Kronor.	För bostadshus Kronor.			Summa Kronor.
	Mjölby	—	—	—	—	8	—	—	24	—	134,000	134,000		
	Västanfors	—	—	—	—	4	—	—	12	—	60,000	60,000		
	Mora	—	—	—	—	8	—	—	24	—	130,000	130,000		
	Vansbro	—	—	—	—	8	—	—	24	—	130,000	130,000		
	Charlottenberg	—	—	—	—	4	—	—	12	—	65,000	65,000		
	Malmö	—	—	—	—	8	—	—	24	—	180,000	180,000		
	Ängelholm	—	—	—	—	16	—	—	48	—	290,000	290,000		
	Hässleholm	—	—	—	—	8	—	—	24	—	160,000	160,000		
	Nässjö	—	—	—	—	8	—	—	24	—	145,000	145,000		
	Kävlinge	—	—	—	—	4	—	—	12	—	70,000	70,000		
	Änge	—	—	—	—	8	—	—	24	—	150,000	150,000		
	Bräcke	—	—	—	1	1	—	—	7	—	52,000	52,000		
	Storvik	—	—	—	—	8	—	—	24	—	146,000	146,000		
	Bollnäs	—	—	—	—	8	—	—	24	—	149,000	149,000		
	Ockelbo	—	—	—	—	4	—	—	12	—	74,000	74,000		
	Vännäs	—	—	—	—	12	—	—	36	—	252,000	252,000		
	Skellefteå	—	—	—	—	4	—	—	12	—	84,000	84,000		
	Notviken	—	—	—	—	12	—	—	36	—	252,000	252,000		
	Luleå	—	—	—	—	12	—	—	36	—	1) 252,000	252,000		
	Gällivare	—	—	—	—	4	—	—	12	—	1) 84,000	84,000	3,609,000	
5/8 1921.	Hagalund övre	—	—	—	—	10	—	—	30	—	} 650,000	2) 482,000	482,000	
	Östersund	—	—	—	—	20	—	—	60	—				
9/12 1921.	Bostadslån till tjänstemän vid statens järnvägar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500,000	4,591,000
	Statens vattenfallsverk.													
19/8 1921.	Täckande av brist i av riksdagen tidigare anvisade anslag för bostadsbyggnader i Porjus, Trollhättan och Västerås	—	—	—	—	—	—	—	—	—	406,000	406,000		
	Uppsala	—	—	—	—	4	—	—	12	5,000	90,000	95,000		
	Älvkarleby	—	—	—	—	4	—	—	12	—	84,000	84,000		
	Porjus	—	—	—	—	2	—	2	8	—	88,000	88,000		
	Brinkebergskulle	—	—	—	—	2	—	—	6	—	42,000	42,000		
	Vänersborg	—	—	—	—	2	—	—	6	—	42,000	42,000	757,000	
9/12 1921.	Bostadslån till tjänstemän vid statens vattenfallsverk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200,000	957,000
	Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,031,000

¹⁾ Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5/8 1921 skola av de för bostadshus i Luleå anvisade medel 84,000 kronor samt et för bostadshus i Gällivare anvisade beloppet, 84,000 kronor, eller tillhoppa 168,000 kronor användas till uppförande av hus i Hagalund övre och Östersund.

²⁾ Då, såsom av ¹⁾ framgår, av för andra bostadshus anvisade medel tagits i anspråk 168,000 kronor, hava endast ,000 kronor anvisats.

vid kommunikationsverken i enlighet med de 1921 års riksdag förelagda planerna — med nyss angivna undantag — icke vidare fortsättes. Detta utesluter naturligtvis icke, att det bostadsbyggande, som vid verken hittills ägt rum för tillgodoseende av det normala behovet och varför anslag i vanlig ordning tidigare plägat beviljas å verkens kapitalökningsstater, bör fortgå och anslag därför i denna ordning begäras, i den mån förhållandena anses därtill föranleda.

För att i möjligaste mån undvika äskande av nytt anslag till fyllande av det för nödhjälpsarbeten vid kommunikationsverken såsom behövt ansedda beloppet av omkring 12,000,000 kronor anser jag mig böra föreslå, att nyssberörda odisponerade delar eller omkring 6,650,000 kronor av bostadsanslagen må användas för anordnande av nödhjälpsarbeten vid kommunikationsverken. Beträffande de besparingar, som eventuellt kunna uppkomma å redan disponerade delar av bostadsanslagen, torde, då det här kan gälla endast relativt obetydliga belopp, det böra ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, huruvida de skola användas till bostadsbygge för vederbörande verks räkning eller komma till användning för det nu avsedda ändamålet.

*Ny medels-
anvisning.*

Då av 1921 års arbetslöshetsanslag för kommunikationsverken, såsom förut nämnts, återstår omkring 420,000 kronor, skulle, inberäknat återstående medel av bostadsanslagen, för nödhjälpsarbetena vid nämnda verk under år 1922 finnas disponibla något mera än 7,000,000 kronor. Såsom nytt anslag behöver alltså för ändamålet på tilläggsstaten begäras ett belopp av i runt tal 5,000,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

1:o) medgiva, att av ännu odisponerade delar av de till uppförande av bostadshus för tjänstemän vid postverket, telegrafverket samt statens järnvägar och vattenfallsverk å riksstaten för år 1921 och å tilläggsstaten för år 1920 anvisade reservationsanslag om tillhoppa 17,500,000 kronor må användas *dels* ett belopp av högst 820,000 kronor för anordnande av bostadshus för post- och telegrafverkens personal i Göteborg och för postverkets personal i Malmö, *dels ock* återstoden enligt Kungl. Maj:ts bestämmande för sådana arbeten för telegrafverkets, statens järnvägars och statens vattenfallsverks räkning, vilka kunna påkallas för bekämpande av arbetslösheten;

2:o) för sistnämnda ändamål på tilläggsstat för år 1922 under titel »Utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet» anvisa, att utgå av lånemedel, ett reservationsanslag av kronor 5,000,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

August Wrede.
